

PROGRAM HELA SVERIGE SKA LEVA 2007-2012

*Hela Sverige
ska leva!*

Beslutat april 2007
Reviderat maj 2008

Till läsaren

I din hand håller du programmet för vår rörelses utveckling. Det ska fungera som vägledning när vi utformar våra lokala, regionala och centrala mål och strategier. Programmet bygger på all den kunskap, erfarenhet och engagemang som finns samlad inom rörelsen och som bland annat har kommit till uttryck i det nationella Rådslaget och i seminarier under Landsbygdsriksdagen år 2006 i Borås.

Vår rörelse är ung, men ansvarstagandet, förmågan och engagemanget i våra byar och socknar att själva ta itu med de egna frågorna är gammal. Människor har sedan många hundra år samlats lokalt för att samråda, fatta beslut och arbeta tillsammans för att förbättra sina villkor.

I och med att det moderna samhället växte fram, flyttades ansvar och befogenheter successivt uppåt i hierarkin. Staten och kommunen tog över ansvaret och driften av det som lokalsamhället tidigare hanterat.

Under 1980-talet fick det lokala engagemanget en rejäl skjuts framåt genom kampanjen Hela Sverige ska leva. Kampanjen var en reaktion mot en negativ utveckling och en känsla av maktlöshet hos människorna på landsbygden. Byutvecklingsgrupper och samhällsföreningar engagerade sig och många nya bildades under kort tid. Den lokala nivån i samhället blev synlig igen.

De lokala utvecklingsgruppernas främsta kännetecken är:

- ✓ att de har öppet medlemskap för alla som bor inom det geografiska område gruppen har som arbetsområde.
- ✓ att de är politiskt och religiöst obundna och har ett demokratiskt arbetssätt.
- ✓ att de arbetar med sin bygds framtid och utveckling ur ett helhetsperspektiv.

(§ 7, Stadgar för Hela Sverige ska leva, antagna vid årsmötet i april 2007)

Människor vill ta ansvar, har utvecklingskraft och förmåga att göra gemensam sak för sin bygds utveckling. Allt från social gemenskap till produktiva företag skapas i denna lokala mobilisering. Vår rörelse är en folkrörelse, men ändå ingen vanlig sådan. Den har offentlig karaktär, men är ingen myndighet, den är politisk, men inte partipolitisk. Hela Sverige ska leva är ett nätverk av lokala utvecklingsgrupper och utgör en plattform för att tillvarata och utveckla den folkliga kraften. Vi verkar över gränser mellan samhällssektorer, föreningar och politiska partier och bildar på så sätt ett kitt mellan olika intressegrupperingar. Därför är vår rörelse unik!

Vision

Hela Sverige ska leva!

Värdegrund

Allt vårt arbete har sin utgångspunkt i lokal utveckling för hållbara bygder i ett hållbart samhälle. Med landsbygdens intressen i fokus är vi nyfikna, vidsynta, generösa och nyskapande. Vi tar del av andras erfarenheter och delar med oss av våra, såväl nationellt som internationellt. Demokrati, mångfald och jämställdhet präglar vårt arbetssätt.

Mål

Lokala utvecklingsgrupper ska nå största möjliga demokratiska, ekonomiska, sociala och miljömässiga framgång.

Verksamhetsidé

Vi stödjer lokal utveckling, stimulerar samverkan, bildar opinion och påverkar politiken. All verksamhet präglas av vår värdegrund.

Hela Sverige ska leva har efterhand funnit sina former och har vunnit visst politiskt inflytande. Men vi vill mer! De planer som utarbetas på lokal, regional och central nivå ska leda mot visionen och målen och stärka vår position och vårt inflytande över landsbygdens utveckling. Vår förhoppning är att programmet ska ge dig och din bygd stimulans, kraft och impulser till nya idéer för en bra framtid.

Om fem år...

När du läser programmet förflyttar du dig fem år framåt i tiden, till år 2012. Du tar del av vad vi har uppnått inom politiken, den lokala utvecklingen och utvecklingen av vår organisation.

Den lokala utvecklingen

De lokala utvecklingsgruppernas engagerade och omfattande arbete har starkt bidragit till en socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar utveckling av vår landsbygd. Det har lett till utveckling av entreprenörskap, småskaligt näringsliv, besöksnäring, handel, vård, omsorg, skola, och infrastruktur. Här finns jobb, och förutsättningarna för att bo och arbeta är goda. Såväl unga som äldre, män som kvinnor, och alltfler ”nya svenskar”, väljer att bo på landsbygden. De stannar kvar eller flyttar in – strömmen har vänt!

Vår position och styrka

Vi är en stark, känd och erkänd rörelse för lokal utveckling och landsbygdsutveckling. Landsbygdens växande styrka, kreativitet och vitalitet är resultatet av det engagemang, den kunskap och den stora mångfald som finns samlad i hela vår rörelse.

Vi är starka kulturbärare och tar ansvar för att hela Sverige får uppleva och vara delaktig i ett differentierat kulturutbud.

Vi representerar en betydande del av den sociala ekonomin och vi påverkar landsbygdspolitiken nationellt, regionalt och lokalt, och vi är en pådrivare för utveckling. Vi vitaliserar demokratin genom ett aktivt, kunnigt och engagerat deltagande i samhällsdebatten. Genom partnerskap, samarbete och samverkan med viktiga aktörer inom skilda områden och olika nivåer, har vi etablerat oss som starka företrädare för landsbygden och lokal utveckling.

Vår roll har utvecklats från att ha haft inflytande beroende på om vi orkat ”tjata oss fram”, till att vara en efterfrågad part i beredning och beslutsfattande i frågor som rör landsbygdens utveckling och fördelningen av resurser. Vi samarbetar internationellt och bidrar till att utveckla den europeiska landsbygdspolitiken.

Den fysiska miljön

Det lokala ansvarstagandet för den fysiska miljön har säkerställt att de positiva miljövärden som landsbygden representerar, med stolthet kan överlämnas till våra efterkommande. Vi är föregångare och förebild i utvecklingen och användandet av förnyelsebar energi och vi lever i handling upp till devisen om ett långsiktigt hållbart samhälle! I detta ingår vår stora förmåga att ta till oss och använda den avståndsoberoende och miljövänliga infrastruktur som finns tillgänglig för alla.

Stad & land

Insikten om att stad och land behöver varandra är väl rotad och spridd. Kunskapen om landsbygdens möjligheter, särart och behov är stor hos alla aktörer i samhällsbyggandet. De olikheter som finns ses som positiv mångfald och tillgång till allas nytta, det råder ett positivt beroendeförhållande!

Organisationen

De lokala utvecklingsgrupperna

Hela Sverige ska leva är ett nätverk av lokala utvecklingsgrupper som verkar i det stora flertalet byar, bygder eller socknar. Tillsammans engagerar grupperna hundratusentals personer, och deras verksamhet påverkar direkt eller indirekt mer än en tredjedel av Sveriges befolkning. Mångfalden i uppgiften och det brinnande engagemanget är de lokala gruppernas främsta kännetecken. Helhetssyn, kompetens och underifrånperspektiv är byggstenar som förenar och som resulterar i rörelsens unika särart och styrka.

Ett stort och viktigt arbete för bygdens utveckling utförs på huvudsakligen ideell tid. Aktiviteterna riktas mot områden som är tydligt efterfrågade, och som väl svarar mot invånarnas och samhällets behov. Tillhörigheten och stödet i den samlade rörelsen gör att grupperna framgångsrikt tar sig an allt större och för bygden viktiga uppgifter.

En viktig framgångsfaktor i det lokala arbetet är det konsekvent genomförda arbetet med utvecklingsplaner. Alla lokala utvecklingsgrupper anslutna till Hela Sverige ska leva har nu en plan med tydligt formulerade mål, strategier och aktiviteter. Planerna har gjort det lättare att få uppslutning kring, och finansiering av, viktiga lokala investeringar och verksamheter.

Kommunbygderåden

I alla landsbygdskommuner företräds de lokala grupperna i gemensamma frågor av kommunbygderåd. De ser olika ut beroende av geografi, tradition eller andra skäl som gör att man föredrar en egen och anpassad modell. Det viktiga är att vår rörelse organiserat sig sammanhållet, kraftfullt och målinriktat på den kommunala nivån. Många för grupperna viktiga frågor avgörs av kommunen. Genom kommunbygderåden har det etablerats ett nära samarbete mellan de aktiva medborgarna i de lokala grupperna och kommunens politiker och tjänstemän.

Länsbygderåden

I samtliga län företräds rörelsen av effektiva och efterfrågade länsbygderåd som utses och "ägs" av sina utvecklingsgrupper. Länsbygderåden har nära samarbete med sina kommunbygderåd och ansvarar för kontakten mot viktiga regionala funktioner. Länsbygderådets viktigaste uppgift är att skapa goda förutsättningar för de lokala grupperna och stödja dem i deras arbete. Det finns utvecklade

strategier och metoder för att skapa resurser för gruppernas verksamhet. Information, kommunikation och erfarenhetsutbyte är självklara uppgifter liksom att man företräder de lokala grupperna i övergripande länsfrågor. Länsbygderåden är också de lokala gruppernas samlade röst i rörelsens dialog mellan den lokala och nationella nivån.

Länsbygderåden har tillräckliga resurser för att kunna leva upp till behov, krav och förväntningar från lokala grupper och kommunbygderåd.

Riksorganisationen

Riksorganisationen är en väl känd och respekterad nationell röst i landsbygdsfrågor med fokus på den lokala nivån förutsättningar och behov. Den fungerar som en samlande kraft för utveckling av hela rörelsen där öppenhet, demokrati, nytänkande och experimentlusta präglar arbetet.

Samarbete och samverkan

Våra medlemsorganisationer och andra organisationer som delar vår värdegrund är viktiga samarbets- och samverkanspartners. Samarbete sker på alla nivåer i gemensamma projekt, med gemensamma mål och aktiviteter. Vi ger också stöd och stimulans till varandras projekt. Det samarbete och den samverkan med medlemsorganisationerna som vi utvecklat på lokal nivå har varit en av nycklarna till framgång. En fördjupad samverkan med andra organisationer är ofta den bästa modellen för att nå framgång och styrka.

Våra verktyg

Vi har god kunskap om hela vår rörelse och den nytta vi gör för samhällets utveckling. Vi har en planerings- och uppföljningsmodell för hela organisationen som vi kombinerar med effektiva

kommunikationstekniska verktyg.

Vår hemsida är lättanvänd, informativ och kommunikativ. Den fungerar som ett mycket bra stöd för hela rörelsens utveckling. Vi är kända för att snabbt ta till oss och dra nytta av nya tekniska landvinningar såväl i vår kärnverksamhet i de lokala grupperna som i utvecklingen av organisationen.

Kompetensen

Vår långsiktiga satsning på det livslånga lärandet får en allt större betydelse för förmågan att kunna hantera olika situationer och förändringar i samhället. I samarbete med våra medlemsorganisationer inom folkbildningen har vi satsat särskilt på kompetensutveckling som gör oss väl skickade att driva den lokala utvecklingen.

Som nyfikna, kunniga och flitiga användare av ny teknik håller vi samman vår geografiskt spridda organisation. Vi förmedlar snabbt och effektivt viktig kunskap och erfarenhet inom organisationen och vi är nyskapande och kostnadseffektiva i vårt utvecklingsarbete.

Kompetensen svarar väl mot de mål vi satt och utvecklas fortlöpande i vår organisation, som bygger på förståelse, trygghet och tillit. Vår lärande modell har rönt stor uppmärksamhet, uppskattning och framgång inom hela vår rörelse.

Ekonomi och finansieringen

Staten/samhället ger vår rörelse en långsiktig ersättning för det arbete vi utför för landsbygdens utveckling. Ersättningen bygger på en ömsesidig kunskap och insikt om respektive parts roll, ansvar och befogenheter och på de resultat som uppnås. Rörelsen finansierar därigenom en betydande del av verksamheten.

Den ojämförligt största insatsen görs i den stora mängden ideella dagsverken som utförs i de lokala grupperna. Översatt till kronor rör det sig om miljardbelopp. Den verifierade kunskapen om storheten i, och värdet av, den insatsen har gett rörelsen ökad självkänsla och stor självtillit. Detta i sin tur har gjort det lättare att få hjälp med finansieringen av gruppernas verksamhet. I många bygder finns ”Bygdebolag” som samlar kapital till bygdens utveckling och stärker den lokala ekonomin.

Kännetecknen

Hela Sverige ska leva är ett starkt varumärke kopplat till lokal utveckling på landsbygden. Detta är resultatet av en kommunikationsstrategi med tydliga mål och konsekvent genomförda aktiviteter.

Våra gemensamma kännetecknen är:

- ✓ helhetssynen och mångfalden
- ✓ jämställdheten och demokratin
- ✓ och givetvis, vårt namn och vår logo

Kommunikationsstrategin hjälper oss att handla konsekvent och ytterligare höja vår status och stärka rörelsen. Vi har lyckats kommunicera vår särart som en organisation som med väl utvecklad och förankrad helhetssyn tar sig an landsbygdens framtidsfrågor.

Vårt förhållningssätt

Vi har nått framgång därför att vi medvetet satsar på:

- ✓ att vara tydliga, trovärdiga och sanna som den ledande kraften i det lokala utvecklingsarbetet byggt på samverkan mellan ideellt, privat och offentligt.
- ✓ att skapa gemensamma och förankrade målbilder för landsbygdens utveckling.
- ✓ att ha ett väl utvecklat förhållningssätt och arbetsmetoder för ”positiv konkurrens” och samverkan mellan olika lokala krafter.
- ✓ att utveckla förmågan att tolka och analysera det politiska och offentliga systemet – och agera därefter.
- ✓ att arbeta aktivt för förändring av attityder för att främja ett nyfiket, tillåtande och experimenterade klimat, såväl internt som externt.
- ✓ att värdesätta och synliggöra våra eldsjälar, entreprenörer, innovatörer, inflyttare och återvändare.
- ✓ att lyfta fram och tydliggöra det långsiktiga och uthålliga arbetet.
- ✓ att öka kompetensen i rörelsen i förhållande till våra visioner, mål och strategier.

Foto: Michael Åstmar

**Hela Sverige
ska leva!**

Stortorget 7
111 29 Stockholm
Tfn 08-24 13 50 Fax: 08-24 28 05
www.helasverige.se info@helasverige.se